

Identitats, Nació i Nacionalismes**2014/2015**

Codi: 42221

Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4312809 Història de Catalunya	OT	1	2

Professor de contacte

Nom: Jordi Figuerola Garreta

Correu electrònic: Jordi.Figuerola@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Antonio Espino López

Oscar Jané Checa

Prerequisits

Cap en especial

Objectius**1. Guerres, fronteres, identitats i contra identitats abans dels nacionalismes**

Establir les principals conseqüències identitàries que va tenir per a la Catalunya de l'època moderna la pèrdua d'una part important del seu territori (Rosselló, part de la Cerdanya, Conflent, Capcir i Vallespir), així com l'amenaça constant que va significar dita novetat geopolítica i militar per a l'estabilitat interna no només de Catalunya, sinó també de la Monarquia Hispana, tant a l'època dels Àustries com a la dels Borbons.

Mirar d'assolir el coneixement dels elements bàsics per a entendre la construcció política, física i mental de les fronteres a partir d'aquest moment, aprofundint tant sobre la teoria de les fronteres i els límits territorials com, també, sobre les fronteres interioritzades i les fronteres de consciència col·lectiva i/o nacional.

2. Nacionalisme espanyol i nacionalisme català. Una història inacabada

El nacionalisme espanyol s'ha vist perfilat a través de tot un univers simbòlic sobre la espanyolitat que ideològicament i com element de mobilització té com a fons un substrat religiós. Entendre aquest fenomen és entrar en la comprensió històrica de les bases que han marcat la política contemporània espanyola. D'altra banda, des del segle XIX s'ha configurat una "església catalana" que ha anat de bracet del desenvolupament del catalanisme polític i que ha permès, també, que un corrent ideològic del catalanisme tingui com a base un univers simbòlic i uns elements ideològics i de mobilització sota aquests paràmetres espirituals.

3. Persones, nacions, estats i economies. Cap un nou ordre internacional?

El fet nacional i la realitat dels estats-nació, d'una banda, i la globalització com a fenomen econòmic, cultural i social, ens mostra el plantejament d'un "nou ordre" les claus del qual hauríem de ser capaços d'intuir.

Competències

- Aplicar mètodes comparatius i creuats, temporals i temàtics, amb altres territoris.
- Capacitat d'innovació i d'internacionalització.
- Demostrar un coneixement avançat de la història, de la historiografia catalana i reconèixer la diversitat de perspectives i debats historiogràfics, tant els clàssics com les últimes tendències.
- Discutir i contrastar científicament opinions i debats en l'àmbit acadèmic mitjançant l'exposició pública.
- Exposar correctament, oralment o per escrit, els resultats d'una recerca, emprant la terminologia i les tècniques adequades.
- Raonament crític, capacitat d'anàlisi i de síntesi.
- Treball multidisciplinari.
- Utilitzar adequadament es categories i el lèxic característic de la història de Catalunya, en relació (o en contrast) amb el vocabulari desenvolupat pel conjunt d'historiografies.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el contingut dels debats a les intervencions al seminari i al tractament del treball amb fonts secundàries i primàries, amb relació als continguts del mòdul.
2. Aplicar les categories i el vocabulari pertanyent als debats propis de la història de les identitats, la nació i els nacionalismes a les intervencions al seminari i al treball amb fonts secundàries i primàries.
3. Capacitat d'innovació i d'internacionalització.
4. Emprendre debats mitjançant el Campus Virtual o al seminari, amb la finalitat d'argumentar idees de fons o suggerir noves possibilitats d'interpretació, en relació amb els subjectes històrics propis de la història de les identitats, la nació i els nacionalismes.
5. Incorporar l'enfocament comparatiu i creuat a estudis de cas exemplificats en l'àmbit específic del mòdul, fent servir el Campus Virtual, els debats al seminari i també el treball amb fonts d'arxiu.
6. Incorporar una cultura del treball mitjançant l'exposició oral i l'expressió escrita que permeti aconseguir la comunicació científica correcta.
7. Raonament crític, capacitat d'anàlisi i de síntesi.
8. Treball multidisciplinari.

Continguts

7. IDENTITAT, NACIÓ I NACIONALISMES

1. Guerres, fronteres, identitats i contra identitats abans dels nacionalismes

Amb la data del tractat dels Pirineus (1659) com a referent principal, en la present assignatura ens centrarem en l'anàlisi de com es va constituir una nova frontera militar en la Catalunya de la segona meitat del segle XVII i les seves repercussions en el segle XVIII i començaments del segle XIX. Dit aspecte inclouria tant l'establiment d'una barrera defensiva per part de França en el seu territori per a protegir-lo de possibles incursions hispano-catalanes, com les dificultats (econòmiques i, per tant, logístiques, a més de militars i estratègiques) a l'hora de defensar la resta del territori català dels atacs de França.

Tractaríem, doncs, qüestions com les fortificacions de l'època, el cost de la guerra tant en la seva vessant negativa per a la població (impostos, allotjament de tropes, etc..) com des d'una òptica positiva, bàsicament el numerari gastat per la Monarquia en la defensa del territori català; les principals característiques de les campanyes militars, etc. La guerra, en definitiva, com a generadora d'identitats i contraidentitats, però també d'interessos econòmics. Tot això s'acompanyarà de la lectura, estudi i anàlisi de treballs fonamentals sobre la construcció dels espais de frontera, sobre la relació entre els conceptes d'identitat, poder, sobirania, centre-perifèria, etc. Amb l'element "frontera". Aquesta anàlisi parteix de la teoria comparada

internacional per a entendre casos més pràctics com els que analitzarem, essent essencial la seva comprensió per a resseguir la construcció d'alguns estats moderns a Europa.

2. Nacionalisme espanyol i nacionalisme català. Una historia inacabada.

1. Identitat, simbologia i religiositat en la configuració del nacionalisme contemporani. 2. El segle XIX, la formació de l'església catalana contemporània i el conflicte amb Espanya. 3. Entre el "Santiago y cierra España" i "Catalunya serà cristiana o no serà". 4. El nacionalcatolicisme com a base del espanyolisme franquista. 5. Catalanisme i església en la lluita de l'oposició al franquisme. 6. La democràcia a Espanya, l'estat de les autonomies i el conflicte entre el nacionalisme espanyol i el català.

3. Persones, nacions, estats i economies. Cap un nou ordre internacional?

Metodologia

La metodologia barreja la classe teòrica, que ha de ser de guia i d'estímul cap a la reflexió, debat i treball personal orientat, amb la participació activa dels alumnes a classe en base a discussions historiogràfiques i metodològiques. La lectura de textos, comentaris de fonts primàries, confecció de recensions, de treballs i d'exercicis pràctics dirigits, ha de constituir un pas decisiu en el seu aprenentatge professional com a historiadors.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	62,5	2,5	1, 2
Tipus: Supervisades			
Tutories	12,5	0,5	3, 4, 5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Treball personal	162,5	6,5	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Avaluació

Valoració del treball fet a classe a través d'exposicions i comentaris sobre el tema. Valoració dels treballs, recensions, comentaris i exercicis pràctics dirigits que es demanin en el curs.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació en la classe	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Proves i treballs escrits	50%	12,5	0,5	1, 2, 3, 6, 7, 8

Bibliografia

7. IDENTITAT, NACIÓ I NACIONALISMES

1. Guerres, fronteres, identitats i contra identitats abans dels nacionalismes

Guerra:

Alain Ayats, *Louis XIV et les Pyrénées Catalanes de, 1659 à 1681. Frontière politique et frontières militaires*, Canet, 2002.

Antonio Espino López, *Catalunya durante el reinado de Carlos II. Política y guerra en la frontera catalana, 1679-1697*, Monografías Manuscrits, núm. 5, Bellaterra, 1999.

Oscar Jané, *Catalunya i França al segle XVII. Identitats, contraidentitats i ideologies a l'època moderna (1640-1700)*, Catarroja-Barcelona, 2006.

Oscar Jané, *La identitat de la frontera pirinenca. Efectes socials i polítics al Nord de Catalunya des de la creació de Montlluís (1677-1698)*, Girona, 2008.

Lluís Roura, *Guerra Gran a la ratlla de França*, Barcelona, 1993.

Sobre el cas català:

Oscar Jané, *Catalunya sense Espanya. Ramon Trobat: ideologia i catalanitat a l'empara de França*, Catarroja-Barcelona, 2010.

Albert Moncusí, *Fronteres, identitats nacionals i integració europea: el cas de la Cerdanya*, Catarroja-València: Afers-Universitat de València, 2005.

Peter Sahlins, "Dues històries de la frontera de la Cerdanya? Del tractat dels Pirineus (1659) als tractats de Baiona (1866-1868)", *L'Avenç*, 86, 1985, pp.42-48.

J. Sanabre, *Resistència del Rosselló a incorporar-se a França*, Perpinyà, 1985.

A. Simon Tarrés, *Construccions polítiques i identitats nacionals. Catalunya i els orígens de l'estat modern espanyol*, Barcelona, 2005.

X. Torres, "Catalans de França o francesos de Catalunya?: La identitat, entre la història i la passió", en *Recerques*, nº 37, 1998, pp. 195-204.

El tractat dels Pirineus (trad. Mercè Comas, primera edició del tractat en català en 350 anys), Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 2011 [ISBN: 978-84-9965-050-0]

Casos diversos

Bourret Christian, *Les Pyrénées centrales du IXe au XIXe siècle. La formation progressive d'une frontière*, Pyrégaph, Aspet, 1995, 460p.

DD. AA., "L'(a)frontera. Història, Pensament i Paisatge", *Manuscrits*, núm. 26, Bellaterra, 2008.

DD.AA., *Del Tractat dels Pirineus a l'Europa del segle XXI, un model en construcció?*, Barcelona:Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació: Museu d'Història de Catalunya, 2010, 359p: <http://ddd.uab.cat/record/71670?ln=ca>

Daniel Nordman, *Frontières de France. De l'espace au territoire XVIe-XIXe siècles*, Paris, 1998.

Jané, Oscar i Solé, Queralt (Eds.), *Observar les fronteres, veure el món*, Ed. Afers-Mirmanda, Catarroja-Barcelona-Figueres, 2011, 350p.

Jané, Oscar (Ed.), *Del tractat dels Pirineus [1659] a l'Europa del segle XXI: un model en construcció?*, Museu d'Història de Catalunya-Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2010, 360p.

Patrici Poujade, *Identité et solidarité dans les Pyrénées (Essai sur les relations humaines, s. XVI-XIX)*, Aspet, 2002.

Teoria i estudi de la frontera (nació i identitats)

Boerner Peter (Ed.), *Concepts of National Identity. An Interdisciplinary Dialogue*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 1986, 262p.

Charlot Patrick, Guenancia Pierre i Sylvestre Jean-Pierre (Eds.), *Continuité et transformations de la nation*, Editions Universitaires de Dijon, Dijon, 2009, 244p.

Foucher Michel, *L'invention des frontières*, Fondation pour les études de défense nationale, coll. Les Sept Epées, París, 1987, 325p.

Oscar Jané, "Psico(socio)logía e identidad de la frontera en la época moderna", *Manuscrits. Revista d'Història Moderna*, 26, 2008, pp. 93-120

Prescott J.R.V., *Boundaries and frontiers*, Rowman and Littlefield, Croom Helm-Londres, 1978, 210p.

Th. Wilson y D. Hastings (eds.), *Border Identities*, Cambridge, 1998.

2. Nacionalisme espanyol i nacionalisme català. Una història inacabada

La bibliografia recomanada i l'obligatòria es donarà abans de començar les classes per poder aportar el més nou.

3. Persones, nacions, estats i economies. Cap un nou ordre internacional?

La bibliografia recomanada i l'obligatòria es donarà abans de començar les classes per poder aportar el més nou.